

ALLE TIDERS RACISME

SØREN HEIN
HISTORIKER, PH.D., MEGANØRD

Racisme bygger på en tro på, at man kan aflæse menneskers indre kvaliteter på grundlag af deres udseende eller kropsbygning eller særlige kulturelle baggrund. Oven på dette fundament lægger mange så forskellige ideer om, at forskellighederne berettiger til forskelsbehandling. Al seriøs forskning afviser i dag, at ydre kendetegn spiller ind på raske menneskers evner, sindelag eller andet væsentligt ved den enkelte. Biologisk set er menneskeheden simpelthen helt ensartet udstyret, de synlige forskelle er genetisk set ubetydelige. Kulturelt er vi alle præget af de omgivelser, vi udspringer af, men vi giver og modtager også i ét væk til og fra vore omgivelser, og så bliver det vanskeligt at gøre kultur til et stabilt grundlag for forskelligheder. Alligevel er racistiske opfattelser ret almindelige. Det er måske ikke så underligt, for racisme blev igennem mange generationer betragtet som god lærdom, og det kan være vanskeligt at ryste gamle sandheder af sig.

Selve ordet race ser ud til at have været brugt i Europa siden 1500-tallet som et andet ord for en stamme, men med videnskabernes stærke udvikling i 1600-tallet begyndte zoologerne at karakterisere undergrupper af forskellige dyrearter som racer. Det gør vi stadig – især i forbindelse med avlsarbejde, hvor det gælder om at få særlige egenskaber frem. Tænk fx på hunde.

Klassificering af mennesker på samme måde kom først til, da oplysningstidens tænkere forsøgte at bringe orden i alting. Fremtrædende filosoffer som Immanuel Kant (1724-1804) og David Hume (1711-1776) udarbejdede racesystemer, hvor de hvide europæere stod højest i intelligens og civilisation, og så fulgte andre befolkningsgrupper på forskellige lavere trin. Nederst placerede de 'negeren' – 'neger' var et ord, der allerede længe havde været anvendt som betegnelse for afrikanske slaver – som ifølge dem var uintelligent, barnagtig, i sine følelsers vold og doven. 'Negeren' kunne kun regeres med prygl, mente Kant. Det var jo heldigt. Så passede 'negeren' fint til slaverollen.

Med den stærke udvikling af europæisk videnskab – og af kolonialismen – blev racismen videreudviklet og vandt hurtigt almindelig udbredelse som naturvidenskabelig sandhed. Fx blev en videnskab som frenologien – læren om sammenhængen mellem kranieform og menneskelige egenskaber – udviklet med en skov af særlige måleredskaber, tabeller med forholdstal mellem kraniets forskellige dele osv. Efterhånden som arveligheds læren blev udviklet, kunne den også træde i racismens tjeneste. Så i de sidste årtier inden 2. verdenskrig var racismen en måde at forstå menneskeheden på. Man mente, at

den var videnskabeligt sikker, og derfor blev den definerende for politik, uddannelse og kulturliv i det meste af verden. Racismen var et aktivt redskab for kolonialismen. "Jorden tilhører den hvide race" hed det i 1928 triumferende i en engelsksproget pamflet, som blev spredt over hele kloden. Undervejs blev mange millioner mennesker dræbt med henvisning til deres race.

175

Så mange år handelede Danmark med slaver.

111.000

slaver blev transprotet over atlanten på danske skibe.

16-20

procent af alle danske slaver døde på skibe over atlanten.

Kilde: danmarkshistorien.dk

**I AM
A MAN**

Verdenssamfundet vendte sig først mod racismen efter 2. verdenskrig, da omfanget af de nazistiske forbrydelser mod jøder og romaer blev kendt. En ny politik blev i 1948 udtrykt i FN's menneskerettighedserklæring, der siger, at alle har de samme grundlæggende rettigheder på trods af fx race. Men de sidste kolonier baseret på raceulighed blev først opgivet i

1970'erne, og i USA var der delstater, som opretholdt racelovgivning helt frem til 1979. I racismens navn er mennesker blevet dræbt, holdt som slaver, tortureret og adskilt helt frem til i dag.

